

Δικαστήρια ένοχα...

Τείχος επιστημόνων ενάντια στη δικαστική αυθαιρεσία

Τα σχόλια που ακολουθούν αναφέρονται στη «δικαιοσύνη» και στο «δίκαιο», έννοιες αλληλένδετες αλλά όχι ταυτόσημες. Η *Athens Review of Books*, εξαιτίας της δημοσίευσης μιας επιστολής, διωκόμενη απηνώς από τον γνωστό τρόφιμο του σταλινισμού νυν υπουργό Εξωτερικών, αναζήτησε μάταια το δίκιο της. (Η εν λόγω επιστολή τον χαρακτήριζε –και ορθώς!– ως «τον πιο ακραίο και φανατικό, σκληρό και αμείλικτο κνίτη της γενιάς μας/του, έναν πραγματικό γκαουλάιτερ του σταλινισμού»). Η ARB προσήλθε στην Ελληνική Δικαιοσύνη θεωρώντας εύκολη την υπόθεση. Έκανε όμως το λάθος να υποτιμήσει ότι πολύ συχνά το επίθετο (Ελληνική) ακυρώνει το ουσιαστικό. Στη συνέχεια ελπίσαμε ότι με πιο ισχυρή και τεκμηριωμένη υπεράσπιση στο Εφετείο και με ακαταμάχητα στοιχεία όπως, λόγου χάρη, η αποκάλυψη της συμμετοχής του αντιδίκου μας Κοτζιά σε προπαγανδιστικό βιβλίο που εκδόθηκε από το καθεστώς Χόνεκερ, με την «επιμέλεια» του κορυφαίου ιδεολογικού στελέχους (και αρχιχαφιέ του), ή το υπέρ της δικτατορίας Γιαρουζέλσκι πόνημά του *Η Πολωνία κι εμείς* (σε συνδυασμό με την περσινή ομολογία του σε διεθνή μέσα ότι «έγραφα ανοησίες κατ' εντολήν του κόμματός μου (ΚΚΕ)»!) θα απορριπτόταν η αγωγή του. Κι όμως, οι κ.κ. Εφέτες απεφάνθησαν χωρίς συναίσθηση του τι γράφουν ότι:

«Και ναι μεν απεδείχθη ότι ο ενάγων [: Ν. Κοτζιάς] υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος (!) του ΚΚΕ», όμως «ούτε και από τα κείμενά του που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι προκύπτει ο θαυμασμός του για το εν λόγω απολυταρχικό καθεστώς [: Χόνεκερ] και η διαφήμισή του».

Με δυο λόγια, τους καταθέσαμε το DNA και δεκάδες αποτυπώματα του σταλινισμού του και αυτοί ισχυρίζονται ότι δεν αποδεικνύουν ούτε καν τον θαυμασμό του προς τα κομμουνιστικά καθεστώτα! Τους ζητήσαμε με εξώδικες προσκλήσεις να μας στείλουν τα

Κωνσταντίνος Παπαμιχαλόπουλος, *Το πτώμα της Δικαιοσύνης*. Εμπνευσμένο από το *Μάθημα ανατομίας* του Ρέμπραντ. Στα σύνεργα περιλαμβάνεται και το πριόνι του Ένσορ από το σατιρικό έργο του *Οι σοφοί δικαστές*.

στοιχεία βάσει των οποίων «απεδείχθη» αυτή η θηριώδης απόφαση, άλλως να μας ζητήσουν συγγνώμη. Ουδέν έπραξαν.

Εδώ που φτάσαμε, αρνούμαστε να συζητήσουμε περαιτέρω πράγματα αυτονόητα. Διότι είναι ανθρώπινο δικαίωμά μας τόσο η κριτική, ακόμη και η πιο οξεία, όσο και οι πολιτικοί χαρακτηρισμοί ενός πολιτευτή. Και σε κάθε περίπτωση, όπως μας διαβεβαιώνουν και πανευρωπαϊκού βεληνεκού νομικοί, ήταν δικαίωμά μας να δημοσιεύσουμε την επιστολή που λάβαμε, μαζί με την επίμαχη φράση, χωρίς να χρειάζεται να αποδείξουμε τίποτε. Δεν παζαρεύουμε με κανέναν πολιτικό, πολιτευτή ή δικαστικό, το θεμελιώδες δικαίωμά μας

ωστην ελευθερία του λόγου ούτε την επιλεκτική αναστολή του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Δεν είναι δικαίωμα των δικαστών μιας χώρας θλιβερής πρωταθλήτριας σε καταδίκες από το ΕΔΔΑ να βαπτίζουν τις αξιολογικές κρίσεις «γεγονότα», τις μεταφορές σε κυριολεξίες και να βασανίζουν ψυχικά και διανοητικά τα θύματά τους, δίνοντας όπλα για την οικονομική και ηθική εξόντωσή τους σε ισχυρούς των ημερών όπως ο σημερινός υπουργός Εξωτερικών ή/και σε πάσης φύσεως «αδικούμενους» εκβιαστές, προστατεύοντας την «τιμή τους», τσαλαπατώντας την τιμή και την προσωπικότητα των θυμάτων τους.

Οι δράστες της συγκεκριμένης απόφασης στη σπουδή τους να μη δυσαρεστήσουν τον κύριο υπουργό και να αποκαταστήσουν την δήθεν τρωθείσα τιμή του, το μόνο που δεν φρόντισαν να προστατεύσουν είναι η τιμή και το κύρος της Δικαιοσύνης. Γι' αυτό στη δικαστική ιστορία θα μείνει η απόφαση αυτή ως ένα στίγμα που φέρει τις τιμημένες υπογραφές τους. Το ίδιο και η επιχειρηθείσα κατάσχεση σε βάρος μας.

Και θα έχουν την υπέρτατη τιμή να διακηρύσσει ο υπουργός (που ισχυρίστηκε αναίσχυντα ενώπιόν τους ότι δήθεν κατείχε θέσεις Καθηγητού στα Πανεπιστήμια της Οξφόρδης, του Χάρβαρντ κ.α.), διά του εντιμωτάτου πληρεξουσίου δικηγόρου του, γνωστού στο

πανελλήνιο και άλλοθεν, Ι. Κ. Μαντζουράνη, ότι «απειλού[με] τους δικαστές, λοιδορού[με] την ανεξαρτησία της Ελληνικής Δικαιοσύνης [...] Ευτυχώς όμως στη σύγχρονη Ελλάδα [...] οι δικαστικές αποφάσεις δεν εκδίδονται από παραδικαστικά κυκλώματα» (Μαντζουράνης, *Το Βήμα*, 15.11.2015).

Ζητήσαμε τη γνώμη διαπρεπών επισημώνων και ανθρώπων των γραμμάτων και σύντομα σχόλιά τους σχετικά με την απίστευτη αυτή εφευρετική δικαστική απόφαση, γιατί θεωρήσαμε ότι, από τη στιγμή που θίγεται το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και του λόγου, θίγεται η ίδια η ουσία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Επομένως πρόκειται για ζήτημα που δεν αφορά μόνο την ARB αλλά και το κοινωνικό σύνολο. Στη δική μας περίπτωση κάτι τέτοιο τουλάχιστον με το ποσό που επικράτησε στον Κοτζιά πρωτοδικώς, σήμαινε κλείσιμο του περιοδικού. Μας παρηγορεί όμως το γεγονός ότι βρέθηκαν δίπλα μας εκλεκτοί πνευματικοί άνθρωποι που μας έκαναν να νιώσουμε ότι η νηφάλια κρίση και το δημοκρατικό ήθος βρίσκονται στη μεριά μας και όχι σ' εκείνη των διωκτών μας. Μας θύμισαν επίσης μια φράση του Βενιαμίν Φραγκλίνου που θα έπρεπε να μας προβληματίσει επειγόντως: «Δεν πρόκειται να αποδοθεί δικαιοσύνη έως ότου εκείνοι που δεν δεινοπάθησαν [από τους δικαστές] δεν εξοργιστούν τόσο όσο εκείνοι που δεινοπάθησαν».

Εμείς σεβόμαστε την χωρίς εισαγωγικά δικαιοσύνη και την διεκδικούμε. Αντιθέτως, η απόφαση καταδίκης της ARB σεβεί εναντίον της. Η ARB ή θα είναι ελεύθερη ή θα σταματήσει να κυκλοφορεί: αλλά αυτό θα είναι δική μας επιλογή και όχι συνέπεια μιας παρόμοιας στάθμης δικαστικής αγωγής και απόφασης.

Στις 24 Οκτωβρίου εκδικάζεται η αναίρεση της ARB στον Άρειο Πάγο. Θέλουμε να ελπίζουμε ότι το ανώτατο δικαστήριο δεν θα επικυρώσει αυτή την αδιανόητη απόφαση. Ότι εξαφανίζοντάς την θα εξαλείψει, εν μέρει, το στίγμα.

Η ARB έχει πόλεμο με το Κράτος Αδίκου. Ένα τείχος ορθώνεται ήδη απέναντι στην δικαστική αυθαιρεσία. Τα σχόλια των διαπρεπών επιστημόνων που ακολουθούν είναι μόνον η αρχή. Θα συνεχίσουμε! Πιο επιτακτικό από ποτέ είναι σήμερα ένα Κίνημα για την ελευθερία του λόγου, ένα Κίνημα για Δικαιοσύνη. Γιατί το Κράτος Αδίκου δυναστεύει τη χώρα, η οποία δεν πρόκειται ποτέ να βγει από την κρίση αν δεν το ακυρώσει. Το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας δεν είναι η οικονομία, είναι η Δικαιοσύνη στο πιο ουσιαστικό της περιεχόμενο.

— *The Athens Review of Books*

«Από την Πόλη έρχομαι και στην κορφή κανέλλα, / σε είδα στο παράθυρο με κίτρινη φανέλα». Θαυμάζω τη συλλογιστική ακρίβεια της εν λόγω δικαστικής απόφασης. Τη γλωσσική της αρτιότητα επίσης. Κοιμάμαι ήσυχος!

Θανάσης Βαλτινός
Συγγραφέας, Πρόεδρος
της Ακαδημίας Αθηνών

Αριστούργημα ιστορικής αμάθειας, παραλογισμού και ακρισίας που απάδει σε δικαστές – μέλον τον σεβασμό προς τη Δικαιοσύνη που έμαθα στα θρανία της οδού Σόλωνος και δίδαξα στη Νομική Σχολή. Ο υπερωνόβιος κατά τη δικαστική απόφαση κ. Κοτζιάς, μολονότι «υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ» ούτε το «θαύμαζε» ούτε το «διαφήμιζε». Άρα, μεταξύ των «ιδρυτών» και «στελεχών» του ΚΚΕ, ήταν απλώς μία εξαίρεση.

Γ. Β. Δερτιλής
Ομότιμος Καθηγητής του
Πανεπιστημίου Αθηνών,
Directeur d'études, École des Hautes
Études en Sciences Sociales, Paris

Τόσες ανοησίες μέσα σε τόσο λίγο χώρο. Θα έπρεπε να τιτλοφορείται «Η Οικονομία της Ανοησίας». Ο διάδικος έγινε Μαθουσάλας για να έχει υπάρξει ιδρυτής του ΚΚΕ το 1924. Χωρίς όμως ο υποτιθέμενος ιδρυτικός του ρόλος να αποδεικνύει τα πραγματικά του συναισθήματα έναντι της ιδεολογίας του κόμματος. Να ένας ήρωας του Ντοστογιέφσκι που μισεί τον εαυτό του καθώς διαπράττει τα εγκλήματά του. Ο Σταβρόγκιν των *Δαιμονισμένων* ίσως.

Θάνος Βερέμης
Ομότιμος Καθηγητής Ιστορίας
Πανεπιστημίου Αθηνών

Πέραν από την αδιανόητη και εξόφθαλμη έλλειψη απλής λογικής που προδίδει μια απόφαση δικαστηρίου η οποία εμφανίζει άτομο που γεννήθηκε το 1950 να είναι «ιδρυτικό μέλος» ενός κόμματος του οποίου η καταστατική πράξη (ως ΚΚΕ και όχι ως ΣΕΚΕ) χρονολογείται από το 1924, δηλαδή 26 χρόνια νωρίτερα·

Πέρα από την παντελή έλλειψη λογικής που εκφράζει το σκεπτικό μιας απόφασης υψηλόβαθμου δικαστηρίου, η οποία ισχυρίζεται ότι ένα άτομο μπορεί μεν να είναι «ιδρυτικό μέλος» κόμματος (και δη κομμουνιστικού), χωρίς όμως να ασπάζεται και να προωθεί τις αρχές του·

Πέραν από την θλιβερή αμάθεια και έλλειψη στοιχειωδών γνώσεων ιστορίας αλλά και ορολογίας της πολιτικής

επιστήμης που προδίδει η ανιστόρητη και αναχρονιστική χρήση του όρου «απολυταρχικό» (που παραπέμπει στην εποχή της απόλυτης μοναρχίας), αντί του ορθού «ολοκληρωτικό», προκειμένου το δικαστήριο να αναφερθεί στο καθεστώς της Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας·

προξενεί βαθιά ανησυχία και έντονο προβληματισμό μια απόφαση δικαστηρίου κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ενώσεως, η οποία συγκρούεται ευθέως με θεμελιώδεις αρχές της ευρωπαϊκής έννομης τάξης που αφορούν την ελευθερία του λόγου και την ελευθεροτυπία – αρχές τις οποίες έχουν διαχρονικά υπερασπιστεί τόσο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και ιδίως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Ας ελπίσουμε ότι μια δυναμική προσφυγή στο ευρωπαϊκό επίπεδο εναντίον αυτής της απόφασης θα αποφευχθεί τελικά και ότι η ελληνική δικαιοσύνη δεν θα διασυρθεί διεθνώς για παραβίαση ενός θεμελιώδους δικαιώματος άρρηκτα ταυτισμένου με τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Νικηφόρος Διαμαντούρος
Πρώην Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής,
Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών

Μήπως ήδη ζούμε στον κόσμο που περιγράφει ο Τζορτζ Όργουελ στο 1984 χωρίς να το έχουμε καταλάβει; Μόνο έτσι –σε μια κοινωνία όπου Πόλεμος = Ειρήνη, Ελευθερία = Σκλαβιά, και Αμάθεια = Ισχύς– θα μπορούσε να ληφθεί μια παρόμοια δικαστική απόφαση. Δεν υπάρχει λόγος να ξετάσω και πάλι την τερατώδη «λογική» του Εφετείου Αθηνών που καταδίκασε την *Athens Review of Books* για την δήθεν δυσφήμιση του υπουργού Εξωτερικών Ν. Κοτζιά: είναι ήδη γνωστή σε όλους. Το πρόβλημα είναι ότι η απόφαση του δικαστηρίου υποδηλώνει πως η σάτιρα του Όργουελ φαίνεται να έχει γίνει πραγματικότητα στην Ελληνική Δικαιοσύνη. Και αυτό είναι ένα *πραγματικά* απολυταρχικό καθεστώς, το οποίο διαστρεβλώνει, ακριβώς όπως το δικαστήριο έχει διαστρεβλώσει, την σημασία των λέξεων, την φύση των αξιών, και την έννοια της εντιμότητας και της συνέπειας. Ελπίζω ότι ο Άρειος Πάγος θα αντιμετωπίσει την απόφαση του Εφετείου με την περιφρόνηση που της αξίζει και θα μας διαβεβαιώσει ότι εξακολουθούμε να ζούμε σε μια κοινωνία όπου η λογική και η αξιοπρέπεια δεν έχουν ακόμα καταστραφεί εντελώς.

Αλέξανδρος Νεχαμάς
Καθηγητής Ανθρωπιστικών
Σπουδών, Φιλοσοφίας και Συγκριτικής
Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πρίνστον

Όταν ένας άνθρωπος, ο οποιοσδήποτε άνθρωπος, ηλικίας 65 περίπου ετών, θεωρείται από κάποιους, δικαστές εν προκειμένω, ότι «απεδείχθη» πως ήταν ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ (ότι αποδεδειγμένα έλαβε μέρος δηλαδή ως, 18ετής έστω, σύνεδρος στο ιδρυτικό Συνέδριό του), και με δεδομένο ότι το ΚΚΕ υπάρχει ως κόμμα με αυτό το όνομα από το 1924 –ως ΣΕΚΕ είχε ιδρυθεί το 1918– τούτο συνιστά ανοησία πελωρίων διαστάσεων, που δεν πρέπει να λέγεται, πολλώ δε μάλλον να γράφεται, και μάλιστα σε δικαστική απόφαση, διότι εκθέτει ανεπανόρθωτα όσους την υπογράφουν. Εάν ο ενάγων αποδεχθεί μία τέτοια απόφαση και επιδιώκει την εκτέλεσή της, εκτίθεται σοβαρά και ο ίδιος. Όταν όμως ο ενάγων συμβαίνει να είναι ο Υπουργός Εξωτερικών της χώρας, το ζήτημα που δημιουργείται δεν αφορά μόνο τον ίδιο.

Γιάννης Γιανουλόπουλος
Ιστορικός, Ομότιμος Καθηγητής
Παντείου Πανεπιστημίου

Για οποιονδήποτε διαθέτει στοιχειώδη αίσθηση του χιούμορ θα μπορούσε να είναι πολύ διασκεδαστική αυτή η απόφαση, η οποία κατατάσσει τον αντίδικο της ARB στους βιβλικούς Μαθουσάλας, που έζησαν εκατοντάδες χρόνια, όπως τον Νώε και τον Ιώβ. Θα ήταν όντως διασκεδαστική η ασυναρτησία της απόφασης και το non-sequitur που εισάγει μεταξύ της ιδιότητας του ιδρυτού ενός κόμματος και εκείνης του υποστηρικτή των αρχών του ίδιου κόμματος. Δυστυχώς εκτός από διασκεδαστική η απόφαση είναι και ανησυχητική γιατί εικονογραφεί πόσο πάσχει πλέον στην πράξη η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, που εγγυάται η αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Ότι η αρχή αυτή είναι η εγγύηση της πολιτικής ελευθερίας σε κάθε πολιτισμένη κοινωνία το γνωρίζουμε πολύ καλά από τότε που έγραψε ο Montesquieu. Και ο μεγάλος κίνδυνος που ενέχει η απόφαση είναι πραγματικά ότι δημιουργεί την ισχυρή εντύπωση ότι η διάκριση των εξουσιών δεν λειτουργήσει αποτελεσματικά στην υπόθεση αυτή.

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης,
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Υπάρχει πραγματικά ένα ζήτημα αναζήτησης της «λογικής» (νομικής και άλλης) στην υπόθεση Κοτζιάς v/s Βασιλάκη-Athens Review of Books.

Είτε δεχθούμε ότι ο κ. Ν. Κοτζιάς είναι ένα φαινόμενο υπερωνοβιότητας και συμμετείχε στην ίδρυση του ΚΚΕ το 1918, είτε δεχθούμε ότι οι δικαστές νόμισαν ότι το ΚΚΕ ιδρύθηκε εκ νέου από τον κ. Κοτζιά (που δεν ήταν κομμουνι-

στής !!!) και κάποιους άλλους φίλους του μερικές δεκαετίες αργότερα, μόνο εάν το δικαστήριο τον αντιμετώπιζε ως σχιζοφρενή θα μπορούσε να οδηγηθεί στην κρίση ότι ο κύριος αυτός θα έκανε «εισοδισμό» στο κόμμα που ο ίδιος ίδρυσε, προκειμένου να το υπονομεύσει «από τα μέσα» !!!

Όμως, από ό,τι γνωρίζω το Δικαστήριο δεν αμφισβήτησε την ψυχική κατάσταση του κ. Κοτζιά και τον αντιμετώπιζε ως λογικό ον. Πού λοιπόν να βρίσκεται το παράλογο;

Ως παλιός καθηγητής της Εθνικής Σχολής Δικαστών, διακατέχομαι από ιδιαίτερο ενδιαφέρον να πληροφορηθώ την κατάληξη της νομικά θλιβερής αυτής υπόθεσης.

Ιωάννης Ληξουριώτης
Ομότιμος Καθηγητής Εργατικού
Δικαίου

Η «διαπίστωση» της απόφασης ότι ο κ. Κοτζιάς υπήρξε «εκ των ιδρυτών του ΚΚΕ» είναι μνημείο αμάθειας που καταρακώνει το κύρος της Ελληνικής Δικαιοσύνης.

Ο κ. Κοτζιάς υπήρξε εξέχον, προβεβλημένο και μαχητικό στέλεχος του ΚΚΕ. Το ΚΚΕ, καλώς ή κακώς, υποστήριζε φανατικά τα καθεστώτα του «υπαρκτού σοσιαλισμού» μέχρι την πτώση τους. Πώς μπορείς να είσαι πρωτοπαλικάρο του ΚΚΕ και να μην υποστηρίζεις τα καθεστώτα με τα οποία ήταν ταυτισμένο το κόμμα σου; Τα λεγόμενα στην απόφαση κακοποιούν βάνουσα πασίγνωστα γεγονότα και την απλή λογική.

Ο κ. Κοτζιάς έγραψε επίσης βιβλία που υποστήριζαν το καθεστώς Γιαουζέλσκι στην Πολωνία και άλλα σε συνεργασία με το ανώτατο ιδεολογικό στέλεχος του καθεστώτος Χόνεκερ. Πώς μπορείς να επαινείς την δικτατορία Γιαουζέλσκι χωρίς να την θαυμάζεις και να την διαφημίζεις; Πώς μπορείς να συνεργάζεσαι με αξιωματούχους της Ανατολικής Γερμανίας και να μην είσαι οπαδός του καθεστώτος της; Οι ιθύνοντες της Ανατολικής Γερμανίας δεν συνεργάζονταν ποτέ, και μάλιστα σε επίσημη έκδοση, με αντιπάλους τους! Τα λεγόμενα στην απόφαση αποτελούν παραφροσύνη.

Περικλής Σ. Βαλλιάνος
Καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας
Πανεπιστημίου Αθηνών

Πρόκειται για χωρίο που επιβεβαιώνει την ανάγκη να διατηρηθούν ή και να εισαχθούν ορισμένα μαθήματα γενικής παιδείας στις Νομικές Σχολές αλλά και στη Σχολή Δικαστών. Έτσι, ίσως αποφευχθούν παρόμοια μαργαριτάρια στο μέλλον, που δηλώνουν σύγχυση περί τα πραγματικά περιστατικά και αδυναμία ερμηνείας τους. Και δεν αναφέρομαι

Ονορέ Ντωμιέ, *Η μεγάλη σκάλα στο Μέγαρο της Δικαιοσύνης (λεπτομέρεια)*, 1848, λιθογραφία από τη σειρά *Ο κόσμος της Δικαιοσύνης*.

μόνο στη σύγχυση περί την ιστορία του ΚΚΕ και την ηλικία του υπουργού Εξωτερικών, αλλά και στη χρήση του όρου «απολυταρχικό καθεστώς», ως εάν επρόκειτο για μια ευρωπαϊκή μοναρχία του ΙΖ' αιώνα. Τα καθεστώτα του υπαρκτού σοσιαλισμού ξεκίνησαν ως ολοκληρωτικά (totalitarian) για να μεταπέσουν, με την εξαίρεση της Βορείου Κορέας, σε σκληρωτικό αυταρχισμό (authoritarianism).

Γιάννης Στεφανίδης
Καθηγητής Νομικής ΑΠΘ

Η απόφαση που αναφέρεται στην απόφαση του Εφετείου Αθηνών ότι ο κ. Κοτζιάς δεν υπήρξε «θαυμαστής» του «απολυταρχικού καθεστώτος» (σωστό είναι βέβαια των *ολοκληρωτικών* κομμουνιστικών καθεστώτων), παρά το γεγονός ότι είχε ταυτιστεί μαζί τους μέχρι και την κατεδάφισή τους από τους λαούς στους οποίους με βία είχαν επιβληθεί, δείχνει ότι οι δικαστές που κατέληξαν στη διαπίστωση αυτή αγνοούν τα στοιχειώδη της πρόσφατης ευρωπαϊκής ιστορίας. Πώς μπορεί, όμως, να σταθεί ηθικά μια καταδικαστική απόφαση όταν εκείνοι που την πήραν αποδεικνύονται «αδιάβαστοι» επί του αντικειμένου το οποίο κρίνουν;

Ηλίας Κατσούλης
Καθηγητής Πολιτικής Κοινωνιολογίας

Από την κυκλοφορία του πρώτου τεύχους της έως σήμερα, η *Athens Review of Books* (ARB) έχει καταστεί ένα από τα πλέον δραστήρια έντυπα στον χώρο του δημόσιου διαλόγου, ιδιαίτερα στα πεδία της λογοτεχνίας, της ιστορίας, της πολιτικής, των κοινωνικών θεμάτων και των τεχνών. Οι σελίδες της φιλοξενούν κριτικές έργων σημαντικών ελλήνων και ξένων συγγραφέων, γραμμένες από εξέχοντες ακαδημαϊκούς και διανοούμενους, με την εμβριθεία και το εκλεπτυσμένο ύφος που κανείς περιμένει να συναντήσει σε υψηλού κύρους έντυπα που κυκλοφορούν πολύ περισσότερα χρόνια από αυτήν, όπως η *New York Review of Books* και το *Time's Literary Supplement*. Η ARB έχει επομένως κατακτήσει δίκαια τη θέση της στον χώρο του πνευματικού και ακαδημαϊκού διαλόγου στην Ελλάδα και αποδεικνύει έμπρακτα ότι η ελεύθερη και απροκατάληπτη ανταλλαγή γνώσεων και ιδεών, η οποία είναι απαραίτητη σε μια δημοκρατική κοινωνία, παραμένει ισχυρή σε αυτή τη χώρα.

Προξενεί, λοιπόν, ιδιαίτερη ανησυχία το γεγονός ότι το μέλλον της ARB απειλείται από μια πραγματικά περιεργή αγωγή για δυσφήμιση και ακόμα πιο περιεργες δικαστικές αποφάσεις.

Κατά τις σκοτεινές ημέρες του Ψυχρού Πολέμου, ο ενάγων, ενεργό μέλος

και καθοδηγητής του κομμουνιστικού κόμματος και σήμερα υψηλά ιστάμενο πολιτικό πρόσωπο, συνέγραψε βιβλία και άλλα δημοσιευμένα κείμενα, όπου εκθείαζε τις αρετές των ολοκληρωτικών καθεστώτων της σοβιετικής εποχής στην Ανατολική Ευρώπη. Παρ' όλο που τα γραπτά του έχουν πλήρως απαξιωθεί από τη διάλυση της σταλινικής αυτοκρατορίας, κανείς δεν αμφισβητεί το δικαίωμά του να δημοσιεύει τις σκέψεις του και τις αντιλήψεις του για τα καθεστώτα αυτά. Οι μετέπειτα ισχυρισμοί του ότι τα κείμενα αυτά ακολουθούσαν τις επιθυμίες των ιδεολογικών ταγών του και ότι δεν υπήρξε ποτέ θαυμαστής και προπαγανδιστής του Σταλινισμού, είναι φαιδρόι και ανειλικρινείς. Η προσπάθειά του να εκφοβίσει και να φιμώσει τους επικριτές του διά της δικαστικής οδού φανερώνει έλλειψη αυτοσεβασμού.

Οι δικαστικές αποφάσεις εναντίον της ARB είναι τόσο λανθασμένες όσον αφορά τα γεγονότα και τόσο μη λογικές ώστε να καθίστανται ακατανόητες. Το πιο σημαντικό που μπορεί να γίνει αυτή τη στιγμή είναι να ακυρωθούν οι παράλογες αυτές αποφάσεις, από την ανώτατη δικαστική εξουσία της χώρας, κάτι που θα επιβεβαιώσει και θα διασφαλίσει και στην Ελλάδα το δικαίωμα στην ελεύθερη δημόσια έκφραση. Εάν δεν συμβεί αυτό, οι δικαστικές αποφάσεις εναντίον της ARB είναι σίγουρο ότι θα ακυρωθούν από το αρμόδιο ευρωπαϊκό δικαστήριο (ΕΔΑΔ), υπονομεύοντας το κύρος του δικαστικού συστήματος στην Ελλάδα και ζημιώνοντας τη φήμη της χώρας ως δίκαιης και δημοκρατικής κοινωνίας.

Ιωάννης Ο. Ιατρίδης
Ομότιμος Καθηγητής Διεθνούς
Πολιτικής στο Southern Connecticut
State University

Η ελληνική δικαιοσύνη δεν θα έπρεπε να επιτρέψει στον εαυτό της να δημοσιεύει αποφάσεις που επιδεικνύουν ιστορική αμάθεια για βασικά συμβάντα της ελληνικής ιστορίας, αλλά και πλήρη ανικανότητα αξιολόγησης της προσωπικότητας, της δράσης και του έργου του κ. Κοτζιά, υπεύθυνου Διαφωτισμού του ΚΚΕ τη δεκαετία του εβδομήντα, με αποδεδειγμένη από το δικαστικό υλικό συνεργασία με το δικτατορικό, κομμουνιστικό καθεστώς της Ανατολικής Γερμανίας, τόσο σε κομματικό όσο και σε ιδεολογικό επίπεδο.

Πέρσα Ζέρη
Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Διαβάζω, και συμμετέχω με δικά μου κείμενα, το εκλεκτό περιοδικό, *The Athens Review of Books*. Γνωρίζω τον σεβασμό στην πολυφωνία, τον πλου-

ραλισμό και την ελεύθερη έκφραση που τρέφει ο διευθυντής του, Μανώλης Βασιλάκης. Λυπάμαι διότι σύρεται στα δικαστήρια από σημαντικό υπουργό των ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ για μια επιστολή που δημοσίευσε στο περιοδικό, η δε καταδίκη της ARB επιτεύχθηκε με τόσο εξόφθαλμα λανθασμένους και αντιφατικούς ισχυρισμούς. Ιεροεξεταστικές μέθοδοι δεν πρέπει να γίνονται αποδεκτές στην ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία μας – όπως αυτή έχει εδραιωθεί μετά το 1974.

Θεόδωρος Κουλουμπής

Ομότιμος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εκτός από τα κραυγαλέα λάθη ιστορικού περιεχομένου, εξαιρετικά προβληματική εμφανίζεται η δικαστική απόφαση και ως προς την κρίση που εκφέρεται όσον αφορά τα κίνητρα της συμμετοχής ενός σημαίνοντος κομματικού στελέχους για το πολιτικό καθεστώς στο οποίο η ιδεολογία και η κομματική του ένταξη αντιστοιχούν. Αλήθεια, αν δεν είναι ο θαυμασμός, η πίστη και η αφοσίωση σε μια ιδεολογία και ένα πολιτικό σύστημα το υπόβαθρο του κομματικού ακτιβισμού, τότε τι άραγε απομένει ως κίνητρο της κομματικής δράσης εκτός από τον υπολογισμό και τον κυνισμό; Η δικαστική απόφαση επί της ουσίας εκθέτει τον κ. Κοτζιά.

Βασιλική Γεωργιάδου

Αναπληρώτρια καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης Παντείου Πανεπιστημίου

Πρώτον, ο ισχυρισμός πως ο κ. Κοτζιάς υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ, ενός κόμματος που ιδρύθηκε το 1924, είναι εμφανώς πραγματολογικά λανθασμένος. Δεύτερον, είναι εγγενώς αντιφατική η άποψη ότι θα μπορούσε να έχει κανείς σημαντικούς ρόλους στο κομμουνιστικό κόμμα, και να μην υποστηρίζει και προβάλλει το συγκεκριμένο είδος καθεστώτος.

Ευάνθης Χατζηβασιλείου

Καθηγητής Σύγχρονης Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Προς τον Άρειο Πάγο:

Εξοχότατοι Κυρίες/Κύριοι Αρεοπαγίτες,

απανταχού της οικουμένης οι λαοί των εννόμων κρατών αποβλέπουν στα δικαστήρια για την χρήση καθαρής λογικής και ορθών στοιχείων για την εκδίκαση νομικών υποθέσεων και αντιδικιών. Συνεπώς προξενεί κατάπληξη στον οποιοδήποτε αναγνώστη της απόφασης του Εφετείου εις βάρος της ARB ότι το σκε-

πτικό βασίζεται πρώτον, σε έναν αναχρονισμό, δηλαδή πως είναι δυνατόν να είναι ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ άτομο που γεννήθηκε πολλά χρόνια μετά την ίδρυση του ΚΚΕ, και, δεύτερον, στο παραλογισμό ότι το εν λόγω ιδρυτικό στέλεχος και ενάγων δεν είναι θαυμαστής των θέσεων του κόμματος αυτού στου οποίου την ίδρυση συνέβαλε.

Τέτοια επιχειρηματολογία θυμίζει έντονα σκηνές από έργα του παραλόγου (π.χ. στο στυλ του Ιονέσκο) και όχι γραπτή απόφαση δικαστηρίου ενός κράτους δικαίου. Οφείλει επομένως το Ανώτατο Δικαστήριο της Ελληνικής Δημοκρατίας να αποκαταστήσει την λογική σαν γλώσσα επικοινωνίας και διατύπωσης αποφάσεων.

Γιάννης Μ. Ιωαννίδης

Καθηγητής Οικονομικής, Έδρα Max and Herta Neubauer, Tufts University

Ο ισχυρισμός πως ο κ. Κοτζιάς ήταν συνιδρυτής του ΚΚΕ είναι εξόφθαλμα εσφαλμένος και ο ισχυρισμός πως ο συνιδρυτής του ΚΚΕ θα μπορούσε να μην είναι θαυμαστής των κομμουνιστικών καθεστώτων εξίσου εξόφθαλμα λογικά ανυπόστατος. Επομένως αναρωτιέται κανείς πώς είναι δυνατό να διατυπώθηκαν τέτοιοι ισχυρισμοί και ακόμη περισσότερο να στηρίζουν μια καταδικαστική απόφαση. Μπορώ να σκεφθώ δύο λόγους. Ο πρώτος είναι η απύθμενη άγνοια. Εύκολα απορρίπτεται όμως καθώς αρκεί η στοιχειώδης γνώση της ιστορίας (ή και της αριθμητικής) για να αποφύγει κανείς ένα τέτοιο σφάλμα. Ο δεύτερος είναι η εμπάθεια. Οι συγγραφείς του κειμένου της απόφασης πρέπει να ήταν ιδιαίτερα εμπαθείς για να υποπέσουν σε ένα τέτοιο τερατώδες σφάλμα. Τέτοια εμπάθεια όμως αντιβαίνει προς τις θεμελιώδεις αρχές της δικαιοσύνης.

Στάθης Καλύβας

Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Έδρα Arnold Wolfers, Πανεπιστήμιο Yale

Η απόφαση της καταδίκης της Athens Review of Books, ενός από τα σοβαρότερα περιοδικά έκφρασης κριτικής σκέψης, για την υποτιθέμενη συκοφαντική δυσφήμιση του κ. Νίκου Κοτζιά δείχνει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα η ελληνική δικαιοσύνη. Όταν ένας νυν Αρεοπαγίτης, ένας Πρόεδρος Εφετών και μία Εφέτης (οι δικαστές που εξέδωσαν την καταδικαστική απόφαση) αγνοούν πότε ιδρύθηκε το ΚΚΕ θεωρώντας ότι ο κ. Κοτζιάς υπήρξε ένας από τους ιδρυτές του, θα ήταν υπερβολικό να απαιτούσε κανείς να γνωρίζουν την ιστορία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ανατολικής Γερμα-

νίας, του καθεστώτος της οποίας ο νυν Υπουργός των Εξωτερικών υπήρξε υμνητής, ή να γνωρίζουν τη μεταφορική χρήση της λέξης *γκαουλάιτερ*, για την οποία καταδίκασαν το περιοδικό. Ελπίζει κανείς ότι αυτή η συναρπαστική άγνοια θα ληφθεί υπ' όψιν κατά την προσεχή (προς προαγωγήν) αξιολόγηση των εν λόγω δικαστικών.

Νάσος Βαγενάς

Ομότιμος Καθηγητής της Θεωρίας και Κριτικής της Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το περιοδικό *The Athens Review of Books* αποτελεί σήμερα για την πολλαπλώς χειμαζόμενη Ελλάδα γενναία, τίμια και δίκαιη φωνή, φιλελεύθερο βήμα για πολλούς ανθρώπους των γραμμάτων, του πολιτισμού και της πολιτικής. Η δίωξή του από συγκεκριμένους ανθρώπους με γνωστό πολιτικό παρελθόν δείχνει πόσο πολύ τους ενοχλεί η αλήθεια. Πόσο πολύ απεχθάνονται τη φιλελεύθερη και καθαρή φωνή. Η καταδίκη του με βάση αστήρικτους και γελοίους ισχυρισμούς, θαμπώνει την εικόνα της ελληνικής δικαιοσύνης. Ανοίγει την όρεξη για επόμενες αντιδημοκρατικές διώξεις. Γι' αυτόν τον λόγο στεκόμαστε εδώ πολλοί για να φωνάξουμε «*Είμαστε όλοι The Athens Review of Books*».

Γιώργης Γιατρομανωλάκης

Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ

Ο υπουργός Εξωτερικών κ. Κοτζιάς υπήρξε ως γνωστόν σημαίνον στέλεχος του ΚΚΕ, σίγουρα όχι από το 1924 (!), το οποίο υποστήριζε, με λόγια και έργα, τα ολοκληρωτικά καθεστώτα τύπου «λαϊκής δημοκρατίας» που επεβλήθησαν στην Ανατολική Ευρώπη μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η συνεργασία του κ. Κοτζιά στον τόμο Manfred von Buhr (Hrsg.), *Der autonome Intellekt: Alfred Sohn-Rethels „kritische“ Liquidierung der materialistischen Dialektik u. Erkenntnistheorie* (Akademie Verlag, Ανατολικό Βερολίνο 1976) φανερώνει την ευθυγράμμισή του με την επίσημη μαρξιστική-λενινιστική ιδεολογία του καθεστώτος Χόνεκερ, καθώς η έκδοση θεωρητικών (και άλλου είδους) συγγραμμάτων στη «Γερμανική Λαοκρατική Δημοκρατία» απαιτούσε την έγκριση των ανατολικογερμανικών κομμουνιστικών αρχών και εξυπηρετούσε ως εκ τούτου –άμεσα ή έμμεσα– την ιδεολογική νομιμοποίηση της «δικτατορίας του προλεταριάτου» σε αυτή τη χώρα.

Βάιος Καλογρηάς

Διδάκτορας Ιστορίας του Πανεπιστημίου Μάντσεστερ

Αν είχαν ίχνος λογικής οι αποσβλωτικοί συγγραφείς της τραγελαφικής αυτής δικαστικής μπαλαφάρας, ίσως να γλίτωναν τη γελοιοποίηση. Διότι πώς μπορεί κανείς να είναι (έστω ποιητική αδειά) ιδρυτικό μέλος του ΚΚΕ, να εξυμνεί τα αγαθά του κομμουνιστικού συστήματος, να γράφει βιβλία ιδεολογικής καθοδήγησης (έστω και εξ ανοήτου παρορμήσεως, όπως ισχυρίστηκε) και γενικώς να είναι ένθερμος (τι άραγε);: το «θαυμαστής» (όπως και τα «οπαδός», «υποστηρικτής») έρχεται αβίαστα στη γλώσσα σαν φυσικό επακόλουθο. Εκτός, αν είσαι Έλληνας δικαστής... Αλλά όλα αυτά είναι περιττά. Ποιος πιστεύει ότι στην Ελλάδα οι δικαστικοί είναι υπεράνω υποψίας; Ή αλλιώς: ποιος πραγματικά πιστεύει ότι μπορεί να βρει το δίκιο του; Δεν είναι επομένως περίεργο ότι το μόνο που εύχεται ο δικαίος πολίτης είναι να μην πέσει στα χέρια τους. Πούποτε...

Δημήτρης Δημηρούλης

Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Οι θεράποντες της Θέμιδος και της Κλειούς, «τυφλοί» και οι δύο μπροστά στο μύθο και την πλάνη, έχουν ή θα πρέπει να έχουν ως στόχο τους την αναζήτηση της αλήθειας, στηριγμένης στην απόδειξη. Στην απόδειξη και την αλήθεια ενώνονται οι διαδρομές του ιστορικού και του δικαστή για να αποκλίνουν και πάλι στη συνέχεια. Άλλωστε, ο ιστορικός δεν δικάζει αλλά ούτε και ο δικαστής κρίνει τα γεγονότα από ιστορική σκοπιά. Με βάση τις παραπάνω σκέψεις και αντί άλλης τοποθέτησης παραπέμπω στον Garlo Ginzburg και στο ομότιτλο έργο του για τον δικαστή και τον ιστορικό: «Όποιος αποπειράται να συρρικνώσει τον ιστορικό σε ρόλο δικαστή υπεραπλουστεύει και καθιστά ελλιπέστατη την ιστοριογραφική γνώση· αλλά όποιος αποπειράται να περιορίσει τον δικαστή σε ρόλο ιστορικού διαβρώνει ανεπανόρθωτα την άσκηση δικαιοσύνης».

Στράτος Ν. Δορδανάς

Επίκουρος Καθηγητής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η ενόχληση του κ. Κοτζιά είναι απόλυτα κατανοητή. Ένας υπουργός Εξωτερικών κυβέρνησης που συντάσσεται με τους επιθετικά ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς τύπου ΝΑΤΟ και Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως εκ τούτου εχθρεύεται βαθύτατα τον κομμουνισμό και κάθε είδους λαϊκού κοινωνικού ή πατριωτικού κινήματος, προφανώς θίγεται βαθύτατα όταν του θυμίζουν το κομμουνιστικό παρελθόν του.

Η υπόθεση όμως περιπλέκεται καθώς η ίδια κυβέρνηση και ο ίδιος υπουργός

θεωρούν ότι αποτελούν νομοτελειακή εξέλιξη του αριστερού – ίσως και του κομμουνιστικού κινήματος. Για το λόγο αυτό η ανεξάρτητη δικαιοσύνη ωθείται στο συμπέρασμα ότι ο μεν υπουργός υπήρξε όντως ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ (το 1918), η δε στάση του αυτή δεν ήρθε ποτέ σε αντίθεση με τις αρχές του αντικομμουνιστικά «ελεύθερου κόσμου» τις οποίες με τόση θέρμη σήμερα υπηρετεί!

Πολλοί θεωρούν ακατανόητα και ίσως παράλογα τα παραπάνω. Πρόκειται όμως για την φυσιολογική εικόνα ενός αστικού καθεστώτος σε εποχές βαθιάς κρίσης –και συνακόλουθα παραζάλης– του καπιταλιστικού συστήματος και των «ευρωπαϊκών μονόδρομων» που εκπορεύονται από αυτό.

Ως ιστορικός δε, βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέρουσα την πείσμονα αναφορά στις εποχές όπου ο Ιωσήφ Στάλιν ήταν ηγέτης της Σοβιετικής Ένωσης και του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος. Γύρω στα 1990 διακηρύχθηκε από τους θριαμβεύοντες καπιταλιστές ότι η ιστορία τελείωσε και όλα ετούτα –με τον Λένιν και τον Στάλιν– να τα ξεχάσουμε... Τι στο καλό γίνεται και δεν ξεχνιούνται όλα αυτά;

Γιώργος Μαργαρίτης

Καθηγητής Σύγχρονης Ιστορίας ΑΠΘ

Η ανιστόρητη αιτιολογία και εντυπωσιακά λανθασμένη καταδικαστική απόφαση, καταδεικνύοντας το ανυπόστατο του κατηγορητηρίου, ενισχύει την υπόνοια ότι επιδιώκει την οικονομική ασφυξία ενός εντύπου που τιμά τον πνευματικό και καλλιτεχνικό κόσμο της Ελλάδας.

Άγγελος Δεληβορριάς

*τέως Διευθυντής Μουσείου Μπενάκη,
Ομότιμος Καθηγητής Ιστορίας της
Τέχνης του Πανεπιστημίου,
Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών*

Σε μία εποχή που όλοι προσδοκούμε από τις ηγεσίες, πολιτικές ή άλλες, του τόπου να ξεχωρίζουν με την παρουσία τους, είναι αποκαρδιωτικό να διαπιστώνουμε ότι δικαστικές αποφάσεις στοιχειοθετούνται με βάση την άγνοια. Διότι πώς αλλιώς μπορεί να χαρακτηριστεί η άποψη ότι κάποιο άτομο γεννημένο το 1950 υπήρξε ιδρυτικό μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος, που ιδρύθηκε το 1924; Ή ακόμη πώς μπορεί να αιτιολογηθεί η αντίληψη ότι ένα στέλεχος του ΚΚΕ, δεν συμμετέχει στην προώθηση των αρχών του κόμματος του οποίου φέρεται να είναι «ιδρυτικό μέλος», πολύ δε περισσότερο να μην ασπάζεται τις απόψεις αυτές; Τι κύρος μπορεί να έχει μία απόφαση δικαστηρίου που εμπεριέχει τέτοιου τύπου

Ονορέ Ντωμιέ, *Το πέρας της αγόρευσης, μαύρη κιμωλία, πένα και μαύρο μελάνι*, περ. 1860-1870.

αφορισμούς και πώς η δικαιοσύνη μπορεί να πείσει για την ικανότητά της να ηγηθεί ή έστω να συμμετάσχει σε μία ανόρθωση της χώρας;

Κώστας Κωστής

*Καθηγητής Εθνικού και
Καποδιστριακού Πανεπιστημίου
Αθηνών*

Διαβάζοντας την φράση: «*Και να μεν απεδείχθη ότι ο ενάγων [: Ν. Κοτζιάς] υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος του ΚΚΕ...*», μ' έπιασαν τα γέλια. Όταν όμως συνειδητοποιήσα ότι πρόκειται για δικαστική απόφαση, άρχισα να αμφιβάλλω: Είναι δυνατόν τέτοια ανιστόρητα πράγματα, αν όχι ανοησίες, να περιέχονται σε απόφαση του Εφετείου Αθηνών ή μήπως το λάθος είναι δικό μου;

Ο Ν. Κοτζιάς συνιδρυτής του ΚΚΕ/ΣΕΚΕ (1924/1918)! Είχα την τύχη να γνωρίσω τη δεκαετία του 1960 στο σπίτι του στο Ισραήλ τον Αβραάμ Μπεναρόγια, από τους ιδρυτές του ΣΕΚΕ που ιδρύθηκε τον Νοέμβριο του 1918. Ο Μπεναρόγια γεννήθηκε το 1887 και ίδρυσε το ΣΕΚΕ σε ηλικία 31 ετών. Στις συζητήσεις που είχα μαζί του δεν έκανε φυσικά ποτέ μνεία κάποιων μάγων ή υπερφυσικών συνεργατών του, που κατάφεραν να συνεργασθούν μαζί του 30 χρόνια πριν γεννηθούν. Ξαναδιάβασα λοιπόν την απόφαση του Εφετείου Αθηνών μήπως δεν εννοούσε τον σημερινό υπουργό Ν. Κοτζιά, αλλά κάποιον από

τους παππούδες του, όμως ούτε κάποιον παππού του κατάφερα να βρω.

Το θέμα πέραν του αστείου και πέραν του εξωφρενικού έχει πτυχές που πρέπει να αντιμετωπιστούν με πολλή σοβαρότητα, όπως ο περιορισμός της ελευθερίας της έκφρασης και ο έλεγχος του Τύπου σε μια χώρα που ανήκει στην ΕΕ. Εγώ όμως είμαι ιστορικός και αυτό που με ενδιαφέρει περισσότερο είναι η ιστορική αλήθεια και συνέπεια. Αυτό λοιπόν που πρέπει να εξεταστεί είναι η πιθανότητα ότι για λόγους που δεν έχουν σχέση με την αληθινή ιστορία, ένας υπουργός και ένα Εφετείο χωρίς ιστορικό κύρος, προσπαθούν να αλλοιώσουν την ιστορία. Ως εκ τούτου οι αντίδικοι δεν θα πρέπει να είναι ο υπουργός απέναντι στην *Athens Review of Books*, αλλά ο υπουργός και το Εφετείο απέναντι στην Ιστορία, η οποία έτσι κι αλλιώς έχει το δικαίωμα να τους δικάσει και να τους τιμωρήσει στον αιώνα τον άπαντα.

Όσον αφορά την *Athens Review of Books*, έχει κάθε δικαίωμα να κρίνει με τον σκληρότερο τρόπο τον υπουργό και άλλους πολιτικούς. Και ο υπουργός, αν δεν αντέχει αυτή την κριτική, καλά θα κάνει να εγκαταλείψει την πολιτική και να αναλάβει ξανά τα «καθήκοντά του» στα πανεπιστήμια του Χάρβαρντ και της Οξφόρδης, στις θέσεις Καθηγητού που κατείχε σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του στο δικαστήριο.

Ιακώβ Σιμπή
Ιστορικός

Δεν είναι σπάνιο στα δικαστικά χρονικά να σχολιάζεται αρνητικά το περιεχόμενο μιας δικαστικής απόφασης. Είναι όμως σίγουρα σπανιότατο φαινόμενο μια δικαστική απόφαση να επικρίνεται επειδή παραβιάζει κατάφωρα την κοινή λογική και χαρακτηρίζεται από πλήρη έλλειψη λογικού ειρμού, όπως συμβαίνει με την εν λόγω απόφαση του Εφετείου Αθηνών που καταδίκασε την *Athens Review of Books*. Στη συνείδηση της συντριπτικής πλειονότητας των νουν εχόντων πολιτών που προασπίζονται την ελευθερία της έκφρασης δεν έπρεπε καν να είχε ασκηθεί αγωγή κατά της ΑΡΒ ή εν πάση περιπτώσει έπρεπε να είχε απορριφθεί ευθύς εξαρχής. Και αυτό για να προστατευθεί το κύρος της δικαιοσύνης. Διότι φοβάμαι ότι, κατά την προσεχή εξέταση της υπόθεσης ενώπιον του ακυρωτικού δικαστηρίου, θα προστεθεί ένα ακόμη επιβαρυντικό στοιχείο κατά της απόφασης του Εφετείου. Εικάζω δηλαδή ότι ο Άρειος Πάγος ενδέχεται να εξαφανίσει την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου όχι επειδή παραβιάζει την κείμενη νομοθεσία και νομολογία, δηλαδή επειδή δεν είναι νομικά ορθή, αλλά με το ελάχιστο τιμητικό σκεπτικό προκειμένου για Εφέτες, δηλαδή *λόγω ασυναρτησίας*.

Μιχαήλ Πασχάλης
*Ομότιμος Καθηγητής,
Πανεπιστήμιο Κρήτης*

The Athens Review

Αθηναϊκή Επιθεώρηση του Βιβλίου

Οκτώβριος 2016 • έτος 7ο - τεύχος 77 - τιμή 5€

of books

ΧΑΪΝΡΙΧ ΜΠΕΛ

Μαργαρίτα Ζαχαριάδου, Σταύρος Ζουμπουλάκης, Γιάννης Πάγκαλος

Η Παιδεία καταλύτης ανάπτυξης

Κυριάκος Μητσοτάκης

Πέρα από τον «στενό κρατισμό»

Άννα Διαμαντοπούλου

Η διάσωση στη Σμύρνη

Λου Γιουρένεκ

Το αίμα των Ούγγρων

Αλμπέρ Καμύ

Η στρίγκλα που δεν έπεισε

Αθηνά Δημητριάδου

Ο δήμιος με το παιδικό πρόσωπο

Θάνος Βερέμης

Το φιάσκο των Συμβουλίων Ιδρύματος

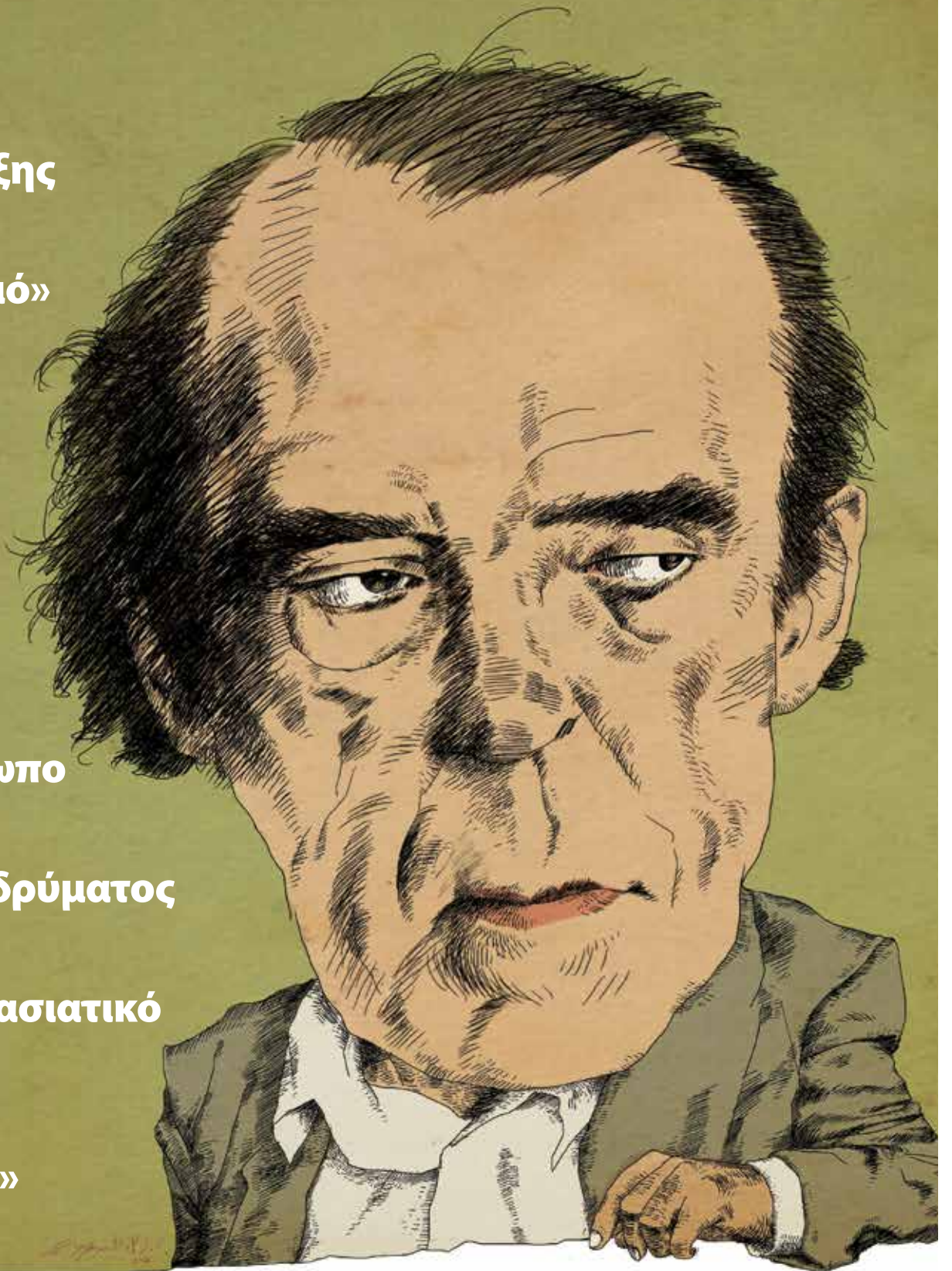
Αντώνης Εφραιμίδης

Μια νέα σύνθεση για το Μικρασιατικό

Ιωάννης Δ. Στεφανίδης

Ο εκτουρκισμός της Τουρκικής «Δημοκρατίας»

Ηρακλής Μήλλας

Τείχος επιστημόνων ενάντια στη δικαστική αυθαιρεσία

Δικαστήρια ένοχα...

